

Primera part

Un enfocament inclusiu per a la millora dels centres educatius

Benvinguda a l'Índex per a la inclusió

L'Índex és un recurs que serveix per donar suport als centres per tal d'anar avançant cap a l'educació inclusiva. És un document que pot ajudar a trobar el camí que ha de seguir tothom a l'hora de millorar la seva pròpia actuació. Els materials s'han dissenyat per enfortir la riquesa dels coneixements i de les experiències que les persones tenen sobre la seva pràctica. A més a més, aquests materials estimulen i ajuden a millorar qualsevol centre educatiu, sigui quina sigui la seva situació actual referent a la inclusió, és a dir, sigui quin sigui el grau en què el centre atén tot l'alumnat².

La inclusió sovint s'associa a l'alumnat que presenta disminucions o que té "necessitats educatives especials". No obstant això, en l'Índex, la inclusió fa referència a l'educació de tots els infants i joves. L'Índex ofereix als centres educatius un procés que afavoreix l'autoavaluació i la millora, que parteix dels punts de vista del professorat, dels membres del Consell Escolar³, de l'alumnat, de les famílies⁴, així com d'altres institucions de la comunitat. També implica fer una revisió detallada del centre per conèixer la manera de reduir les barreres a l'aprenentatge i a la participació de qualsevol estudiant.

L'Índex no és una iniciativa de més a més, sinó que és una forma de millorar els centres educatius, d'acord amb els valors de l'educació inclusiva. No és una alternativa per augmentar l'eficàcia, més aviat pretén construir unes relacions col·laboratives i de millora del context d'ensenyament i aprenentatge. El fet de posar l'atenció en els valors i en les condicions de l'ensenyament i l'aprenentatge ajuda a poder mantenir les millores que es portin a terme en els centres. L'Índex fomenta una perspectiva de l'aprenentatge en la qual els infants i els joves s'impliquen activament, i en la qual s'integra allò que s'ensenya a la pròpia experiència. També és un document pràctic, que explica què significa la inclusió en tots els àmbits del centre: a les sales de professors, a les aules i als patis.

L'Índex es va redactar al Regne Unit a partir del treball que va elaborar, al llarg de tres anys, un equip de professors⁵, famílies, membres del Consell Escolar, investigadors i un representant de les organitzacions de persones amb discapacitats, amb una àmplia experiència en l'ajuda als centres educatius en el seu avenç cap a l'educació inclusiva.

La versió inicial es va experimentar en sis centres de primària i de secundària i després es va avaluar la versió modificada en disset centres de quatre districtes escolars diferents. Els centres van manifestar que els materials els ajudaven a identificar temes de millora que, altrament, podien haver passat per alt, i a posar-los en pràctica. També suggerien maneres com es podien millorar els materials. La primera versió es va publicar el març de 2000 i el Departament d'Educació i Treball la va distribuir gratuïtament a tots els centres de primària, de secundària i d'educació especial i a les administracions educatives locals del Regne Unit. El 2002 se'n va publicar una nova edició. Encara que molt semblant a la versió anterior, simplifica el llenguatge de l'Índex i introdueix altres modificacions com a resposta

² En tot el document s'utilitza el terme *alumnat* o *estudiants* per referir-se a infants i joves independentment de la seva edat o gènere. En algunes ocasions, però, s'utilitza *l'alumne* o *els alumnes* per referir-se tant al gènere masculí com femení.

³ En el text original en anglès es parla de *governors*. Nosaltres hem utilitzat el terme *consell escolar* per a la traducció, però en funció del centre escolar també es podria traduir com a *titularitat*.

⁴ Quan en el text ens referim a les *famílies*, s'ha d'entendre *pares/mares* o bé, si escau, *tutors*.

⁵ En tot el document s'intenta utilitzar el terme *professorat*. En alguns moments també s'empra el terme *professor*, independentment de si es tracta del docent o la docent. Malgrat que s'intenta utilitzar un llenguatge no sexista, en altres càrrecs o denominacions professionals, per no fer carregós el text, s'ha utilitzat només el genèric masculí.

als comentaris i a les observacions que s'han detectat a partir de l'ús de l'Índex. Aquest document que teniu a les mans és la traducció i adaptació d'aquesta segona edició.

> Maneres diverses d'utilitzar els materials de l'Índex

Opinions sobre l'Índex:

“És quelcom del qual pots agafar allò que et convingui, sense que pretengui dir: ‘el correcte és fer-ho així’.”

No hi ha una manera *correcta* d'utilitzar l'Índex. La segona part descriu només una manera de fer-lo servir, però no és l'única. Parteix de l'assumpció que el procés s'inicia i es porta a terme en cada centre educatiu individualment. No obstant això, molts centres troben que, quan comencen el treball amb l'Índex, els és útil tenir l'orientació d'algú que l'ha usat prèviament. En algunes zones, alguns centres treballen col·laborativament entre ells i amb algun assessor extern. Pensen que aquest tipus d'organització els proporciona un impuls afegit per continuar.

La segona part també s'ha escrit com si, des del començament, la intenció fos integrar el treball de l'Índex en un hipotètic pla de millora escolar que el centre ja tingui elaborat. En altres situacions es pot començar a una escala més petita i utilitzar els materials per tal que el professorat i els membres del Consell Escolar prenguin consciència de quina és la situació de l'educació inclusiva al centre. Això pot conduir, posteriorment, a fer un treball de més profunditat. Alguns centres han partit de les seccions de l'Índex per millorar les condicions i les relacions del professorat abans de centrar-se en els processos d'ensenyament i aprenentatge. L'Índex també s'ha utilitzat per estructurar algun treball de recerca individual o d'un grup de professors d'un centre. Qualsevol ús és legítim si promou la reflexió sobre la inclusió i condueix a una participació superior dels alumnes en les cultures, en el currículum i en la comunitat on radica el centre.

L'Índex està format per quatre elements:

Els conceptes clau

- Per insistir en les maneres de pensar sobre l'avenç de l'educació inclusiva.

Referents per a l'anàlisi: dimensions i seccions

- Per tal d'estructurar l'enfocament de l'avaluació i de la millora del centre.

Els materials per a l'anàlisi: indicadors i preguntes

- Per fer possible una avaluació detallada de tots els aspectes d'un centre i ajudar a identificar i implementar prioritats de millora.

Un procés inclusiu

- Per assegurar que el procés d'avaluació, de planificació de la millora i la posada en pràctica també sigui inclusiu.

Conceptes clau: desenvolupar un llenguatge per a la inclusió

Els conceptes clau que s'utilitzen a l'Índex són *inclusió*, *barreres a l'aprenentatge i a la participació*, *recursos per donar suport a l'aprenentatge i a la participació*, i *suport a la diversitat*. Aquests conceptes proporcionen un llenguatge per parlar sobre l'educació inclusiva.